

Motion till riksdagen 2011/12: MJ299

av Anders Åkesson och Kenneth Johansson (C)

Intrång av ny infrastruktur i skogsmark

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i samband med framtida investeringar i ny infrastruktur ställa krav på att dessa investeringar ska balanseras med respekt för ägande- och nyttjanderätten och samhällets krav på ökad biologisk produktion i större utsträckning än i dag.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att som ett led i detta låta analyser som tillvaratar ovanstående intressen utgöra grunden för tillståndsprovning för infrastrukturinvesteringar.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att ytterligare låta utreda den nuvarande lagstiftningen för expropriation i syfte att kompensera markägare för den ackumulerade effekten av flera intrång.¹
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa samhällelig rättshjälp till den enskilde vid förhandling med affärsverk eller -bolag.²
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en intrångsersättning som till skillnad från dagens marknadsprissättning speglar värdet av utebliven produktion under den tid infrastrukturen i fråga brukas och alstrar värden för samhället och sin ägare.¹

¹ Yrkandena 3 och 5 hänvisade till CU.

Fel! Okänt namn på

² Yrkande 4 hänvisat till JuU.

Motivering

De senaste åren har samhället genom egna affärsverk och bolag aviserat, projekterat och genomfört flera stora infrastruktursatsningar inom företrädesvis elkraftöverföring. Parallellt med detta pågår planering för utbyggnad och trådsäkring av järnvägsnätet, framtida snabbjämrvägar, förstärkning och nybyggnation av befintliga riks- och länsvägnätet och för energiproduktion en omfattande vindkraftsutbyggnad med tillhörande anslutningsnät. Gemensamt för dessa projekt är att de är nödvändiga för samhällets nuvarande och kommande funktionalitet och för vårt gemensamma välfärdsbyggande.

Dessa planerade eller genomförda investeringar tar i anspråk tusentals hektar jord- och skogsmark. Omfattningen av planerade projekt är stort, och det finns skäl att fundera över om aktörerna bakom respektive projekt tar det ansvar visavi andra samhällsintressen och näringar som ligger i hela samhällets och medborgarnas intresse.

Idag sker utbyggnaden av kraftöverföringsnät främst i södra Sverige. På flera platser knyts ledningsstrukturer ihop och byggs ut i av tidigare ledningsdragnings starkt påverkade områden. Som exempel på ett sådant område kan nämnas Nässjö kommun. Där kommer Svenska kraftnät att bygga en ny omriktarstation för att knyta ihop den s.k. Sydvästlänken. Samtidigt planerar också Svenska kraftnät en ny luftledning, 400 kV, från Simpevarp på ostkusten till Nässjö, en ledningsdragnings som kommer att ianspråka jungfrulig mark i både Nässjö och Oskarshamns kommuner. Dessa båda områden genomkorsas redan idag av överförings- och regionnät med Eon och Vattenfall som huvudmän, vilket gör att många markägare redan idag får se sina fastigheter uppsplittrade och delade. Framförallt skogsproduktionen påverkas negativt. Upprepade, återkommande och ackumulerade skador vid intrång är något som lagstiftningen idag inte kompenserar markägarna för.

Det finns idag inga tvingande regler eller incitament för kraftbolag, Trafikverket m.fl. att utreda och göra samhällsekonomiska konsekvensanalyser av intrång på jord- och skogsmark eller krav på att till varje pris minimera intrång genom att t.ex. samförlägga med redan befintliga ledningsgator, vägar eller järnvägar.

Till saken hör att samhället förväntar sig en ökad skogsproduktion för att nyttja den faktiska potentialen att producera förnybar energiråvara samt för att med skogens CO₂-ackumulerande förmåga uppnå uppställda klimat- och miljömål. Det är alltså nödvändigt att väga in också dessa värden vid en samhällsekonomisk konsekvensanalys inför stråkval, beslut om att samförlägga med redan befintlig infrastruktur m.m. En sådan analys skulle värdera hur man uppnår en balans mellan å ena sidan behovet av allt mera effektiva elöverföringsnät och å andra sidan kravet på att inte underminera enskilda jord- och skogsföretags möjligheter att rationellt bruka sina fastigheter. I grunden handlar det både om äganderätten och om nyttjandet av vår nations största ekonomiska tillgång, skogen.

Mot bakgrund av ovanstående finns det skäl för riksdagen att till regeringen uttrycka sin mening att parallellt med framtida investeringar i ny infrastruktur ställa krav på att i större utsträckning än idag balansera dessa med

Fel! Okänt namn på

respekt för ägande- eller nyttjanderätt och samhällets krav på ökad biologisk produktion samt att som ett led i detta låta samhällsekonomiska analyser som tillvaratar samtliga ovanstående intressen utgöra grunden för tillståndsprövning för infrastrukturinvesteringar. Härutöver finns det anledning för riksdagen att till regeringen uttrycka behovet av att ytterligare låta utreda den nuvarande lagstiftningen för expropriation i syfte att kompensera markägare för den ackumulerade effekten av flera intrång, att införa samhällelig rättshjälp till den enskilde vid förhandling med affärsverk eller -bolag samt överväga ett annat ersättningssystem som inte är en engångsersättning baserad på markvärdet vid intrångsögonblicket utan som speglar värdet av utebliven produktion under den tid infrastrukturen i fråga brukas. Sammantaget skulle detta enligt vårt sätt att se det ge ett betydligt starkare incitament än idag att visa större hänsyn, att minimera markåtgången och att istället för att projektera i jungfrulig mark söka förlägga nytillkommen infrastruktur till redan utnyttjade stråk.

Stockholm den 3 oktober 2011

Anders Åkesson (C)

Kenneth Johansson (C)